

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име
Милан, Влада, Вељковић

Датум и место рођења
23. 02. 1987. Лесковац

Основне студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Филозофски факултет

Студијски програм
Психологија

Звање
Дипломирани психолог

Година уписа
2006.

Година завршетка
2009.

Просечна оцена
8,42

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Филозофски факултет

Студијски програм
Психологија

Звање
Мастер психолог

Година уписа
2010.

Година завршетка
2013.

Просечна оцена
9,2

Научна област
Психологија

Наслов завршног рада
Задовољство животом, оптимизам-песимизам и локус контроле код ученика уметничких школа и гимназијалаца

Докторске студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Филозофски факултет

Студијски програм
Психологија

Година уписа
2013.

Остварен број ЕСПБ бодова
120

Просечна оцена
9,27

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Milenović, M., Veljković, M., Pešić, N.: Professional Styles and Some Psychophysiological Risk Factors of Work Engagement of Programmers, <i>Handbook of Research on Key Dimensions of Occupational Safety and Protection Management (Chapter 8)</i>, IGI – Global, 2021, 163-180, doi:10.4018/978-1-7998-8189-6</p> <p>У раду је разматран однос професионалних стилова (из угла трансакционе анализе) и неколико стресних фактора који могу довести до нарушавања психофизиолошког стања организма програмера, који раде од куће или путују до радног места. Резултати су показали селективну предиктивност професионалних стилова када је у питању синдром хроничног умора и сагоревање на послу, као и циркадијалност. Разлике између изражености поменутих варијабли зависиле су и од места на коме су испитаници обављали посао, и биле су веће код оних који су путовали до посла.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M14
2	<p>Živković, S., Milenović, M., Krstić, I., Veljković, M.: Correlation between Psychosocial Work Factors and the Degree of Stress, <i>Work</i>, 2021, 69(1), 235-245, doi:10.3233/WOR-213473</p>	M23

<p>У раду су представљени резултати истраживања психосоцијалних ризика на узорку од 1212 испитаника у Републици Србији. Резултати вишеструке регресионе анализе показали су да сви психосоцијални ризици, у укупном скору, који прате радни процес, статистички значајно ($p < .001$) објашњавају 24% варијансе доживљеног стреса код запослених. Најзначајнији међу њима су: међуљудски односи, недостатак подршке од стране надређених и неадекватност радних улога.</p>				
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
3	<p>Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: The Psychological Perspective of Climate Changes, <i>Теме</i>, 2019, 43(3), 755-767, doi:10.22190/ТЕМЕ190608046М</p> <p>У овом прегледном раду разматрају се досадашња истраживања утицаја климатских промена на психофизиолошку сферу човековог живота. Закључује се да глобалне промене индиректно утичу на одређене параметре, међу којима су најистакнутији субјективни доживљаји варирања температуре и влажности ваздуха, који утичу на емоционалну равнотежу (промене расположења), појаву анксиозности, као и генерализовани или специфични доживљај стреса. Стога, познавање климатских варирања, може превентирати негативне реакције организма, у границама адаптивности, било да се ради о природном или вештачком животном и/или радном окружењу.</p>	M24		
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
4	<p>Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: Noise and Aggressiveness in the Workplace, <i>Springer Proceedings in Physics</i>, 2018, 198, 99-104, doi:10.1007/978-3-319-69823-6-12</p> <p>У овом раду је разматран однос између буке и агресивности, упоређивањем резултата на СИГМА скали агресивности, код две групе запослених, где је прва изложена, у свом радном окружењу, у просеку, интензитету од 70 до 90 дБ, док код друге бука није прелазила 55 дБ. Резултати су показали да између група постоји статистички значајна разлика ($p < 0,01$) у корист прве групе, при чему се дужина радног стажа није показала значајним фактором. Ови налази су показали да, и релативно мале, разлике у изложености буци на послу, могу трајније утицати на повећану спремност запослених да у свакодневним животним ситуацијама реагују агресивним понашањем.</p>	M33		
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
5	<p>Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: Noise and Strategies for Coping with Stress, <i>Management & Safety (The European Society of Safety Engineers)</i>, Proceeding book, 2016, 129-136</p> <p>У прегледном чланку разматрају се истраживачки налази који се баве оптималним стратегијама борбе против стреса у ситуацијама када је његов главни извор у радном окружењу бука. Већина резултата ишло је у прилог чињеници да је најзаступљенија (иада не и најефикаснија) стратегија запослених да се оријентација на емоције, односно, на регулацију истих при доживљају буке. Друга стратегија, оријентација на решавање проблема, тј. бављење изазивачима буке, била је нешто мање заступљена, да би се трећа, избегавање или одлагање из бучног окружења, примењивала само у изузетним ситуацијама, а то је када би се интензитет исте приближавао максималном прагу човекове слухне перцепције.</p>	M33		
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
<p>НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа</p>				
<p>ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ</p>				
Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације				ДА НЕ
<p>Кандидат испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације и има већи број радова из области докторске дисертације, укључујући и оне у категоријама M23 и M24.</p>				
<p>ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА</p>				
Име и презиме, звање		Миодраг Миленовић, ванредни професор		
Ужа научна област за коју је изабран у звање		Психологија		
Датум избора		15.01.2019.		
Установа у којој је запослен		Филозофски факултет у Нишу		
Е-пошта		miodrag.milenovic@filfak.ni.ac.rs		
<p>Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације</p>				
Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице			Категорија
1.	Milenović, M., Veljković, M., Pešić, N.: Professional Styles and Some Psychophysiological Risk Factors of Work Engagement of Programmers, <i>Handbook of Research on Key Dimensions of Occupational Safety and Protection Management (Chapter 8)</i> , IGI – Global, 2021, 163-180, doi:10.4018/978-1-7998-8189-6			M14
2.	Živković, S., Milenović, M., Krstić, I., Veljković, M.: Correlation between Psychosocial Work Factors and the Degree of Stress, <i>Work</i> , 2021, 69(1), 235-245, doi:10.3233/WOR-213473			M23
3.	Živković, S., Ilić-Krstić, I., Ilić-Petković, A., Stojiljković, M., Milenović, M.: Job Satisfaction of Nurses during Covid 19 Pandemic, <i>Annals of Spiru Haret University-Economic Series</i> , 2021, 21(4), 467-477, doi:10.26458/21427			M23

4.	Milenović, M., Milićević, N., Dimitrijević M.: Sleep Quality and Life Satisfaction of Railway Employees, <i>Зборник радова Филозофског факултета у Косовској Митровици</i> , 2021, 51(3), 3-18, doi:10.5937/ZRFF51-31311	M24 (Erih+lista)
5.	Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: The Psychological Perspective of Climate Changes, <i>Теме</i> , 2019, 43(3), 755-767, doi:10.22190/ТЕМЕ190608046М	M24
6.	Парацки, Е., Миленовић, М.: Селф и нарцизам – критика хуманистичке психотерапије са становишта православља, <i>Црквене студије</i> , 2018, 15, 445-454, ISSN: 1827-2446	M24
7.	Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: Noise and Aggressiveness in the Workplace, <i>Springer Proceedings in Physics</i> , 2018, 198, 99-104, doi:10.1007/978-3-319-69823-6-12	M33 (referisan u WOS-u)
8.	Миленовић, М., Милићевић, Н.: Насиље и евроинтеграције. У: Мاستиловић Д. (Ур.) <i>Наука и евроинтеграције</i> , 2016, књига 10, том 1, 319-327, Филозофски факултет Универзитета у Источном сарајеву, doi:10.7251/ZRNETOM11510319М	M33
9.	Milenović, M., Živković, S., Veljković, M.: Noise and Strategies for Coping with Stress, <i>Management & Safety</i> (The European Society of Safety Engineers), Proceedings book, 2016, 129-136	M33
10.	Milićević, N., Milenović, M., Marković, D.: War and Mental Trauma: Reflections on Psychiatric Losses in Wars of the Twentieth Century, <i>Social Studies and Humanities</i> , 2016, 2, 1(7), 40-45, doi:10.18413/2408-932X-2016-2-1-40-45	M33

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

ДА НЕ

Ментор Миодраг Миленовић испуњава све услове предвиђене *Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације за поље друштвено-хуманистичких наука*. Универзитета у Нишу. Сви наведени радови су настали у претходних десет година у научној области Психологија, а њихово категорисање је дало збир који је изнад минималног (24) за менторство на докторским студијама. Збир се одређује на следећи начин: 4 бода за рад у часопису са листа SSCI или SSCi, SCI или SCi, ERIH, HEINONLINE, ECOLIBRI и EconLit или у часопису категорије M24 и најмање 20 бодова за радове у категоријама: M11, M12, M13, M14, M21, M22, M23, M24, M31, M32, M33, M34 и M51). При одређивању категорија радова Комисија се руководила *Правилником о категоризацији и рангирању научних часописа* ("Службени гласник РС", број 159 од 30. децембра 2020) односно актуелном категоризацијом часописа надлежног министарства.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	"Психофизиолошки аспекти изложености буци у контексту сменског рада"
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Психологија
Ужа научна област	Психологија
Научна дисциплина	Психофизиологија рада

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предмет истраживања је, најопштије речено, утицај сменског рада на психофизиолошке карактеристике запослених који посао обављају у бучном радном окружењу.

Истраживање ће бити спроведено у две, одвојене фазе. У првој ће бити мерена бука радног окружења запослених који раде само у једној, дневној смени и оних који раде у променљивим сменама. Мерење ће се извршити специјализованим апаратом, мобилним системом, за регистровање интензитета буке – фонометром (тип БК 2250) у складу са постојећим стандардима (ЈУС.Ј6, 1992) и правилником (Сл. гласник РС, 2010). Интензитет буке (изражен јединицом децибел на А пондерацији – db(A) биће мерен у свим просторијама у којима се обавља рад. У току осмочасовног радног времена, мерење ће бити вршено на почетку смене, на средини и при крају радног времена, у трајању од 10 минута, а за крајњу вредност узмеће се просечна вредност, тј. аритметичка средина измерених вредности. Апарат ће бити постављен на висини од 1,7 метара, односно у нивоу главе човека просечне висине. Треба напоменути да се за радна места у индустријском окружењу максимално дозвољени ниво буке креће од 85 до 90 db(A) за осмочасовно радно време (Сл. Гласник СФРЈ, 21/92).

У другој фази, запослени ће, после радног времена, добијати сет упитника и скала, којима ће се мерити њихове субјективне процене и доживљаји следећих психолошких и психофизиолошких феномена:

- циркадијалност (односно позиција на континууму од припадности јутарњем, преко интермедијалног, тј. 'неутралног', до вечерњег оптималног психофизиолошког функционисања у току 24. часовног периода), затим

- осетљивост на буку (особеност појединца да је у већој или мањој мери сензибилисан на бучне дражи у окружењу),

- квалитет спавања (сложен параметар који се састоји из шест индикатора – ефикасност спавања, вредност сна, латенција заспивања, трајање спавања, употреба хипнотика и дисфункционалност током дана, коју субјекат приписује, збирно гледано, квалитету спавања),

- перципирани стрес (односи се на задатке које треба, у датом временском интервалу, да појединац решава, а који утичу на његову способност да контролише и управља својим временом и животним догађајима),

- узнемиреност буком (врста негативне емоционалне реакције на субјективни доживљај или очекивање бучне сензације) и

- задовољство послом (сложен феномен који представља колекцију ставова о послу и одражава когнитивну, конативну и емотивну реакцију појединца на свој посао)

Након спроведених фаза прикупљања података, приступиће се успостављању веза између датих варијабли и стављање истих у контекст режима смена у којима запослени обављају своје радне задатке. Наравно да ће се, како у фази обраде, тако и у фази интерпретације резултата, имати у виду већ добијени резултати истраживања, спроведених углавном у иностранству, у индустријски развијеним срединама. Наиме, у нашој земљи, па и ближем окружењу, на основу увида у доступну литературу, није било овако свеобухватног испитивања кретања психофизиолошких параметара у условима буке и сменског рада.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Кандидат је предмет докторске дисертације, на основу прикупљених података из различитих референтних извора, адекватно разрадио и поткрепио. Поред тога, он разматра оне аспекте који нису или не у довољној мери обухваћени ранијим истраживањима и поставља нове циљеве и хипотезе на аналитички и функционалан начин. Уважавајући резултате досадашњих истраживања, прагматично их тумачи у контексту специфичних услова радног окружења својих испитаника, додајући, на креативан начин, и нове елементе које сматра важним факторима радног процеса. На тај начин, његово испитивање комуницира са радовима сличне тематике, у којима се третира, на пример, предикторски однос циркадијалности на сменски рад (Chung et al., 2009), стрес изазван буком и поремећаји функције спавања (Abbasi et al., 2019), индивидуалне разлике у осетљивости на буку (Stansfeld, 1992), циркадијална регулација осетљивости на буку (Melster et al., 2014; Park et al., 2016), ефекти буке и доба дана (Cederroth et al., 2019), утицај сменског рада и осетљивости на буку на задовољство послом (Leather et al., 2003), итд.

Увидом у наведени опис предмета истраживања, комисија може константовати да је теоријски контекст истог адекватно и прецизно дат, да су проучена многа релевантна и савремена истраживања на ову тему. Кандидат, такође, успешно инкорпорира у рад и неке од налаза ранијих истраживања у којима је и сам учествовао, а која су представљена на научно-стручним скуповима и/или објављена у у одговарајућим публикацијама.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Имајући у виду предмет истраживања, постављен је задатак да се утврди шта се дешава, на квантитативном пољу, са одређеним бројем психолошких, односно психофизиолошких параметара код запослених, када су изложени променљивим интензитетима буке и режимима рада – искључиво дневном и режиму променљивих смена. Стога је, на основу теоријских разматрања и досадашњих истраживања, постављен модел који ће послужити што бољем осветљавању дате проблематике.

Сви параметри истраживања немају исту варијабилност. Неки су, скоро непроменљиви, као што су осетљивост на буку и циркадијалност обзиром да су, доминантно, физиолошког порекла, мада се и њихова инваријантност може довести 'у питање'. У којим случајевима? У случајевима када су изложени релативно екстремним условима, који су присутни у дужим временским периодима, као што је, рецимо, вишемесечни рад у ноћној смени, што ће бити и детектовано у истраживању. Други индикатори су, напротив, врло варијабилни и, из тог разлога, додељен им је статус критеријумских (перципирани стрес, узнемиреност буком и задовољство послом) и, делимично, медијаторских варијабли (квалитет спавања).

Да би се прецизирао циљ овог истраживања, кандидат се фокусира на неколико конкретних питања, и то:

- на испитивање да ли се изложеност буци и циркадијалност могу сматрати предикторима критеријумских варијабли – перципираног стреса, узнемирености буком и задовољства послом
- на испитивање да ли се осетљивост на буку и квалитет спавања могу сматрати посредницима – медијаторима између предиктора – изложености буци и циркадијалности, са једне стране и критеријума, са друге стране
- на испитивање да ли сменски рад има модераторски ефекат на однос између предиктора – циркадијалности и изложености буци, са једне и медијатора, са друге стране и
- на испитивање да ли сменски рад има модераторски ефекат на однос између предиктора, са једне и критеријума, са друге стране.

И на крају, поставили се питање, да ли између запослених који раде само у једној, дневној смени и оних који подлежу променљивом режиму смена, постоје значајне разлике по питању свих варијабли, осим, наравно, изложености буци.

Поред наведених циљева, аутор остаје отворен за евиденцију и тумачења и, евентуално, осталих резултата, који излазе из оквира планираних циљева, а који могу бити интересантни за истраживање у целини, у смислу увођења нових фактора који би додатно осветлили његов предмет интересовања.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

На основу постављених циљева истраживања, приступило се формирању хипотеза, чије ће провере довести до претпостављених резултата – потпуне или делимичне потврде постављеног модела или ће очекивања истраживача, по питању егзистенције истог, бити демантована. Стога је из опште хипотезе, којом се исказује очекивање да постоји предиктивна вредност варијабли циркадијалност и изложеност буци на критеријуме (перципирани стрес, узнемиреност буком и задовољство послом) уз посредовање медијатора – осетљивости на буку и квалитет спавања, а све у контексту модератора – сменског рада, изведено пет група специфичних очекивања, и то следећим редоследом:

- очекивање да ће циркадијалност и изложеност буци имати предиктивну вредност на критеријуме
- очекивање да ће осетљивост на буку и квалитет спавања имати медијаторски ефекат на однос изложености буци и критеријума
- очекивање да ће осетљивост на буку и квалитет спавања имати медијаторски ефекат на однос циркадијалности и критеријума
- очекивање да ће сменски рад имати модераторски ефекат на однос циркадијалности и изложености буци и медијаторских варијабли
- очекивање да ће сменски рад имати модераторски ефекат на однос изложености буци и циркадијалности и критеријума.

Поред наведеног, очекује се да постоје значајне разлике између запослених који раде само у дневној и оних који раде по променљивом режиму смена, по питању медијаторских и критеријумских варијабли.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

У истраживању ће бити примењена, најшире гледано, емпиријска неекспериментална методологија. Кандидат ће податке прикупљати на два начина:

- објективним мерењем варијабли интензитета изложености буци, уз помоћ мерног инструмента – фонометра (тип ВК 2250) и варијабли сменског рада – утврђивањем припадности испитаника различитим режимима смена, као и
- субјективним проценама испитаника, регистрованим упитницима и скалама, које се односе на: циркадијалност (Morningness-Eveningness Questionnaire; Ostberg & Horne, 1976), осетљивост на буку (Weinstein's Noise Sensitivity Scale; Weinstein, 1978), квалитет спавања (Pittsburgh Sleep Quality Index; Buysse et al., 1989), перципирани стрес (Perceived Stress Scale; Cohen & Williamson, 1988), узнемиреност буком (Noise Annoyance Scale; Fields et al., 2001) и задовољство послом (Minnesota Satisfaction Questionnaire; Weiss, Dawis, England & Lofquist, 1967).

На овакав начин добијене вредности релевантних варијабли биће обрађене у програму за обраду података SPSS 22 уз коришћење AMOS додатка програму за моделирање структуралним једначинама. Од самих статистичких поступака, поред дескриптивне статистике, корелационих техника, т-теста, анализе варијансе, биће коришћена хијерархијска регресиона анализа, док ће моделирањем структуралним једначинама бити проверени међусобни односи предикторских, медијаторских и модераторских варијабли са критеријумима истраживања.

Поред наведеног, уколико структура узорка буде омогућила (а то ће се видети кроз опис истог, путем регистрованих варијабли) поменута техника т – теста користиће се и у сврху испитивања да ли нека стандардна својства испитаника (попут пола или година старости) играју статистички значајну улогу у објашњењу резултата истраживања.

Предложена тема се прихвата
неизмењена

ДА

НЕ

Конечан наслов теме
докторске дисертације

“Психофизиолошки аспекти изложености буци у контексту сменског рада”

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу свега претходно наведеног може се констатовати следеће:

- кандидат Милан Вељковић има радове у категоријама М23 и М24, као и значајне радове у осталим категоријама, чиме испуњава све предвиђене услове за израду докторске дисертације;
- др Миодраг Миленовић има радове (настале у протеклих десет година) такође, одговарајућег ранга (М14, М23 и М24), радове на ЕРИХ+ листи, као и више радова у категорији М33 (зборници са међународних научних скупова) чиме је остварио потребан број бодова, и тиме испунио све услове, предвиђене Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације за поље друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Нишу, да буде ментор у изради докторске дисертације.
- предложена тема докторске дисертације по значају, концепцији, методама и техникама израде, релевантности теоријског приступа и научној заснованости испуњава све услове

ЗАКЉУЧАК: Комисија, на основу горе исказаног, предлаже да се кандидату, мср Милану Вељковићу, студенту докторских студија психологије на Филозофском факултету у Нишу, **одобри** израда докторске дисертације под насловом “Психофизиолошки аспекти изложености буци у контексту сменског рада”, под менторством др Миодрага Миленовића.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

8/18-01-007/22-020

Датум именовања Комисије

7. 11. 2022.

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

1.	Др Душан Тодоровић, ванредни професор	председник	
	Психологија	Филозофски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
	Др Миодраг Миленовић, ванредни професор	ментор, члан	
2.	Психологија	Филозофски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Снежана Живковић, редовни професор	члан	
	Друштвено-хуманистичке науке у заштити животне радне и животне средине	Факултет заштите на раду	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
4.	Др Миланко Чабаркапа, редовни професор		
	Психологија	Филозофски факултет у Београду	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

19.12.2022.године

Ниш, Београд